

POMS bladet

Organ för föreningen
Psykologer inom handikappområdet

Nr 2 2003

ISSN-NR 1102-0474

Styrelse för Sveriges Handikapp psykologers Förening 2002-2003

Ordförande:	Gunilla Svensson Hosjöstrand 11 791 47 Falun Tel 023-351 37 0730-30 48 78 gunilla_s@hotmail.com	Habiliteringen i Falun Falu lasarett, Psilandersväg 1 791 82 Falun Tel 023-49 03 73 Fax 023-49 05 13 gunilla.svensson@ltdalarna.se
Vice ordförande:	Inga Lundblad-Danielsson Sofiehemsvägen 52 B 907 38 Umeå inga.lundblad@sofiehem.ac.se	Kolbäckens habilitering Kandidatvägen 31-33 907 33 Umeå Tel 090-17 78 27 inga.lundblad.danielsson@vll.se
Kassör:	Peter Collsiöö Kronobergsgatan 41 112 33 Stockholm Tel 08-652 48 31	Habiliteringscenter Täby för vuxna Kemistvägen 8, 2 tr 183 44 Täby Tel 08-446 36 20 peter.collsioo@hab.sll.se
Vice kassör:	Karin Wallgren Snörmakarvägen 45 168 38 Bromma Tel 08-704 90 41 0704-84 15 03 k.wallgren@telia.com	Föräldrautbildningen Handikapp & Habilitering Box 175 19 118 91 Stockholm Tel 08-690 60 40 Fax 08-690 60 22 karin.wallgren@hab.sll.se
Sekreterare:	Inger Claeson Storängsgatan 33 413 19 Göteborg Tel 031-82 13 28 0706-38 74 61 ingerclaeson@hotmail.com	Habiliteringen Älvstranden Verkmästaregatan 7 417 57 Göteborg Tel 031-744 27 14 Fax 031-54 99 71 inger.claeson@vgregion.se
Vice sekreterare:	Mattias Eriksson Herkulesgatan 3 224 57 Lund Tel 046-211 24 70	Socialförvaltningen Handikappomsorg Stadshuset 241 80 Eslöv Tel 0413-625 43 mattias.eriksson@eslov.se
Konferensansvarig:	Mallan Rahbek Eriksnäsgratan 3 733 39 Sala Tel 0224-166 44 0730-56 31 74	Handikappcentrum Box 300 Vårdcentralen Järnvägsgatan 25 733 25 Sala Tel 0224-586 21 mallan.rahbek@ltvastmanland.se
POMS-bladet:	Bo Kahnberg Floravägen 41 664 32 Grums Tel 0555-102 15 kahnberg@swipnet.se	Vuxenhabiliteringen Drottninggatan 27 652 25 Karlstad Tel 054-61 40 71 070-312 56 31 Fax 054-15 45 99 bo.kahnberg@liv.se

Detta nummer av POMSbladet innehåller bl a

SHPF styrelse från 2002-11-15	sid 2
Styrelsens sida.....	sid 4
Redaktionens halvsida.....	sid 5
Inbjudan till höstkonferensen i Umeå.....	sid 6
Margrethes spalt	sid 8
Nätverksträff: Psykoterapi, Stockholm 16 maj.....	sid 9
Nätverksträff: Kommunanställda psykologer	sid 12
Värva medlemmar.....	Sid 13

Omslagsbilden: "Sola i Karlstad" är trots sin utstrålning ingen himlakropp som värmer oss genom kärnreaktioner.

Värdshusflickan Eva Lisa Holtz (1789-1818) fick sitt namn på grund av sitt goda humör sägs det. Statyn står vid Klarälven och Stadshotellet och upphovsman är Herman Reijers.

Nästa nummer av POMS-bladet, Nr 3

Deadline 1 okt och tidningen beräknas utkomma 1 nov. Omfånget beror som vanligt på Ditt bidrag!

Styrelsen samlad 31 jan i Stockholm. Från vänster: Mattias Eriksson, Gunilla Svensson, Peter Collsiöö, Inga Lundblad-Danielsson, Inger Claeson, Mallan Rahbek och Karin Wallgren. På bilden saknas förstås fotografen Bo Kahnberg.

Styrelsens sida

Kära vänner.
Det har för mig länge varit en dröm att kunna få maj månad i dacapo. Dessvärre är det crescendo som upprepar sig. Vansinnigt att åka på konferens och hålla på med nya arbetsambitioner

så här års när det snart är examen och trädgården blommar. Utvecklingsarbetet pågår emellertid och vi ska i Dalarna bli bättre på omhändertagandet av barn med förvärvade skador före 16 års ålder. De barn som är "färdiga" på barnkliniken men som inte är färdiga för hemgång. Kunskap ska hämtas hem på detta område.

Befinner mig när jag börjar skriva detta bland många intressanta föreläsare på konferens i Stockholm om rehabilitering av traumatiska skador.

Jag är helt uppfylld av Susanne Carolussons berättelse om vad det innebär när livet plötsligt ändras efter en skallskada, för den drabbade och för anhöriga. Susanna är mamma till sonen Tobias som var 23 när han för 6 år sedan fick en skada efter en cykelolycka. Susanne är leg. psykolog och leg. psykoterapeut med kunskaper i hypnos. Hon har skrivit boken "Det finns någon där inne. Om vård värde och värderingar vid förvärvad hjärnskada." Det känns värdefullt att få ta del ur anhörigperspektiv som psykologer och terapeuter. Beställ boken 046-312224, Charlotte.ohrfelt@studentlitteratur.se.

På styrelsemötet den 31/3 hade Inga Lundblad-Danielsson förstärkt styrelsemötet med kollegor från arbetsgruppen i Umeå, Olle Öhrner, Hans Johansson och Monika Liljefelt. Höstkonferensen var huvudpunkt. Att det blir en jättespännande konferens ser ni på en annan sida i detta blad. Det är för oss så viktiga frågor i vårt arbete att möta anhöriga som har fått de tyngsta besked som man kan få som förälder. Barnet kommer att få kämpa med ett livslångt lidande. Som psykologer får vi bära och förhålla oss till de mest svåra existentiella frågorna.

Ett liv som räddas ska vara värt att leva. Susanne Carolusson lyfte den svåraste av frågorna och menade att det var viktigt att våga uttrycka. När vi ger ett språk för det svåraste kan det ge oss nya perspektiv.

Många föräldrar kan beskriva hur man efter en reaktionsfas går in i en bearbetning där de små stegens utveckling kan vara svindlande. Flera programpunkter kommer att ta upp detta på konferensen.

För mig känns konferensens tema extra viktigt. I Falun där jag arbetar har fötts ovanligt många barn i ett tvåårsperspektiv med svåra funktionsstörningar. Orsaker är olika. Kanske är det så att det nu föds fler barn som den statistiska risken ökat.

Det är många unga familjer inom gruppen i en föräldragrupp med 8 barn som samtalar om hur det är att få ett barn med funktionshinder, skillnader och likheter i mammans respektive pappans sätt att hantera sina upplevelser och ta itu med vardagen. Hur läkare givit för drastiska besked eller inte kunnat ge besked och hur den första tiden varit.

Jag är tacksam för Marie-Louise Haegermarks rapport "Mår hon bra, så mår jag bra". Likheter och skillnader i mäns och kvinnors upplevelser av att få leva med ett funktionshindrat barn samt hur detta påverkar parrelationen. Marie-Louise har intervjuat föräldrar till 8 barn hur dom fått beskedet och tankar efter. Hur män och kvinnor har kunnat ge varandra stöd under den första tiden, det funktionshindrade barnets inverkan på relationen, självkänslan samt den manliga respektive den kvinnliga relationen.

Föräldrarna i vår grupp har tagit del av skriften och haft stor behållning av att ytterligare vidga erfarenheter hur andra föräldrar tänker. Ni kan beställa rapporten tel. 08/6906035, fax. 08/6906022.

Tack även Margareta Arnqvist och Catharina Norell för er utmärkta D-uppsats på magisterutbildningen i psykosocialt arbete "Att vara pappa till ett barn med funktionshinder" Intervjuer med pappor ger oss fördjupad kunskap om hur pappor känslomässigt och praktiskt hanterar att få ett barn med funktionshinder.

Vi kvinnor får t.ex. insikt i att det talade ordet kan vara olika för män och kvinnor. Smärtan kan öka hos män när den minskar hos kvinnor. Männerna övervärderar kvinnors känslor medan kvinnor undervärderar männens. Tror författarna.

Salutogena faktorer är glädjen över barnets framsteg. En annan reflektion från författarna är att mannen som känner behov att vara stödjande till sin partner riskerar att förlora kontakt med sin egen sorg. Männerna är mer handlingsinriktade, vänder sig utåt, förtränger och håller mer distans. Relationen mellan

makar förbättras när skillnader i sorgemönster minskar. Longitudinella studier tyder enligt Arnqvist/Norell på att männen genom ett mer omsorgsinriktat faderskap har lättare att förstå och uttrycka känslor. Därmed kommer troligen könens sorgemönster successivt att minska. Barbro Lennér-Axelsson har varit handledare och även skrivit själv inom detta ämne med pappors annorlunda roll idag.

Hela referenslistan är värdefull för oss som vill hitta mer material. Många föräldrar frågar mig om hur man kan hitta litteratur. För en del är detta ett bra sätt att bearbeta de svåra existentiella frågorna och ger möjlighet att känna igen sig.

Behovet att hitta bra copingstrategier att hantera vardagen med när livet går vidare. Rapporten kan beställas från BUH Linköping 013-222437.

I slutet när detta skrivs kommer jag från rådskonferensen som ägt rum i Norrköping denna helg 17-18/5. Villkorsfrågorna och lönestrategier fokuserades men även förtroende- och kommunikationsfrågor inom förbundet. Psykologföreningar håller på att byggas upp och nominering kommer att ske utifrån länen. Yrkesföreningarnas medlemmar får kandidera genom de geografiska distrikten. Självklart kommer yrkesföreningarna att fungera som beredande och sakkunniga inom respektive område. Jag tog kontakt med Yrkesföreningen för psykologer inom förskola och skola och dito för döva och hörselskadade, som är intresserade att tillsammans med oss samarbeta när det är dags att yttra sig angående Carlbäckkommittens utredning om särskolans tillhörighet.

Nu är det snart sommar och ni har fått lite boktips av mig som sommarläsning. Vila och läs inte bara facklitteratur, men sedan när september kommer ser jag fram emot att vi kan utbyta erfarenheter i Umeå. Det kommer att bli en konferens som ni bara måste få era arbetsgivare att förstå att ni måste åka på. Glöm inte att anmäla er till konferensen innan ni går på semester!

Ha en skön sommar!!
Ordförande Gunilla Svensson
gunilla.svensson@ltdalarna.se

Redaktionens halvsida

Lite försenat, och lite tunnare kanske, men här kommer ändå POMS-bladet nr 2 2003. I förra numret förekom en blank sida.

Kanske förbryllade den någon, för oftast skriver man "Denna sida har med avsikt lämnats blank" då man av

tryckeritekniska skäl måste göra så.

Skälet till denna tomhet var att mittdelen innehållande Barbro Carlssons bidrag om "Utvecklingsstörda och rättssäkerhet", var avsedd att kunna tas ur tidningen och ändå hålla ihop.

Nu så här i efterhand har jag som god efterhandskonstruktör kommit på den ultimata avsikten till den tomma sidan: Den är givetvis den självklara arenan för den medlem som ännu inte har bidragit med något till POMS-bladet!

På den tomma sidan kan man öva, och skriva in sitt eget bidrag och se hur fint det blev, och därpå sorgset konstatera att andra medlemmar i föreningen inte fått del av de kloka tankarna!

I år satsar vi alltså på en höstkonferens. Programmet finner du i denna tidning, men kanske har du redan fått en separat invitation till Umeå och årets konferens på temat "Föräldraskap på livstid".

Ett par av våra nätverk har också vävt nya trådar: de kommunala psykologernas samt psykoterapinätverket har njutit gemenskap och ökat sina kunskaper.

Jobbet med vår hemsida på det virtuella nätverket www.sysselsatterMattias, och första uppgiften att lösa är *vad ska adressen vara?* Frågan känns parallell till frågan om vår förenings namn, så den diskussionen lär väl fortsätta. Hur som helst så är det inte dags för papperslöst POMS-blad redan nästa nummer, så du kan påräkna ett kuvert till under hösten. Det här numret blir förutom lite tunt, även bildfattigt. Här får ordet gälla istället. Vi är nämligen i stor tidsnöd, bidrag har kommit in sent. Tidningen trycks ju på en yrkessärskola och det drar sej mot sommarlov för våra tryckare. Tidspressen är därmed avsevärd och ett sätt att förenkla är att hålla ner antalet bilder denna gång, men se det inte som en obildad produkt! Tack ni som har bidragit denna gång, och vi ses i Umeå!

Bo Kahnberg

Psykologer inom området handikapp inbjudes till konferens i Umeå 17-19 september;

"Föräldraskap på livstid"

Dag 1 onsdagen 17/9

11.30 - 12.30	Lunch och registrering
12.30 - 13.00	Välkommen
13.00 - 15.00	"Får man födas hur som helst?" Reflexioner kring att leva med Downs Syndrom . Sven-Olof Edvinsson, överläkare handikappförvaltningen och ledamot i den statliga utredningen om genetisk integritet.
15.00	Kaffe
15.30 - 17.15	"Barn som inte blir flygfärdiga" -konsekvenser för föräldraskapet, Snorre Hermansson, pappa och yrkesverksam inom habilitering.
17.30 - 19.00	Årsmöte
19.30	Middag - med underhållning av komiker Nicke Sjödin

Dag 2 torsdagen 18/9

Parallella seminarier

Barntema

8.30 - 9.15	Att ha en syster med funktionshinder , Siri Ambjörnsson-storasyster och psykologstuderande
9.15 - 9.45	Kaffe
9.45 - 11.15	Föräldrar och barn i samspel, en metod att bedöma och stärka samspel, psykoterapeut Marianne Riska och psykolog Brita Sundberg
11.15 - 12.15	"Att växa som förälder" - hur bli en kompetent förälder om barnet har ett kognitivt funktionshinder? Inga Lundblad-Danielsson, förälder och psykolog

Vuxentema

8.30 - 9.15	Råd och Stöds grundidéer - från reformintention till praxis, psykolog Hans Johansson, Handikappförvaltningen, Västerbotten
9.15 - 10.00	"Att möta familjer i samtal om döden", psykolog Helena Fagerberg-Moss, Göteborg
10.00-10.30	Kaffe

- 10.30 -11.15 Helena Fagerberg –Moss fortsättning
- 11.15 – 12.15 Anpassade planer, arbetsterapeut Monica Hällgren och kurator Louise Hultqvist-Eriksson
- 12.15 – 13.15 Lunch
- Gemensam föreläsning barn-vuxen:
- 13.15 – 15.00 Existentiell terapi, ett alternativ i vår tid? Dan Stiwne, psykolog, psykoterapeut, docent Linköping
- 15.00 Kaffe
- 15.30 – 17.30 Erfarenhetsutbyte av anhängstöd. "Open Space", ev uppdelning barn och vuxenpsykologer. Konferensdeltagare som önskar, presenterar kort (5-10min) föräldrautbildning - syskonstöd, anhängstöd från sin verksamhet, tag gärna med OH.
- 18.00 Guidning runt Umeå stad
- 19.00 Västerbottensinfluerad Festmiddag på Norrlandsoperan
Bengt Pohjanen, författare inleder

Dag 3 Fredagen 19/9

- 8.30 - 9.30 Föräldrautbildning , ett program (enl. Bärkley) anpassat för föräldrar till barn med autism, psykolog Peter Karlsson - Habiliteringscenter
- 9.30 -10.00 Kaffe
- 10.00 -11.00 "Hur stärka dagens småbarnsföräldrar?" Presentation av nya verksamheter som ger stöd i förälder- barnrelationen, psykolog Karin Wallgren, Föräldrautbildningen - Handikapp o Habilitering Stockholm
- 11.00 -12.00 "Om lidande och tröst" Vera Dahlqvist sjuksköterska och doktorand, tröstprojektet, institutionen för omvårdnad i Umeå
- 12.00 Avslutning av konferensen med **Lunchbuffé**

Konferensavgiften är 3100:- för medlemmar, 3500:- för icke medlemmar och inkluderar kaffe, tre luncher, två middagar. Uppge önskemål om särskild kost . Resa och logi ingår ej . Konferensen är också öppen för kuratorer i mån av plats. Enstaka föreläsning 300kr.

Anmälan senast 30/6. Anmälan är bindande. Anmälan ska innehålla namn, fakturaadress, telefonnummer, boendeanternativ, samt e-postadress, Anmälan per e-post till: monica.sandstrom@umea.fh.se
Anmälan per fax till: 090-71 81 16
Konferensavgift betalas in när bekräftelse på att ni erhållit plats skickats ut.

Boendereservationer:

Hotell Win 975:-/natt

Hotell Dragonen 660:-/natt

Vandrarhem STF, centralt 165:-/natt

Hotellkostnad betalas direkt till hotellet.

Rabatterade resor:

Det finns rabatterade resor på vissa avgångar, för bokning kontakta;

e-post: foretagsresor@foretagsresorumea.se, fax:090-70 29 88 före 13 augusti

För Information Monica Liljefelt 090-785 71 01

Inga Lundblad-Danielsson 090-785 42 38

Namnfrågan

Vår efterlysning av synpunkter på föreningens namn fick Anne Holmström att fatta pennan:

Läste just om namnfrågan i senaste POMS-bladet. Jag jobbar inom detta område (i vuxenpsykiatri) i Norge. Och här kallas området: **psykologisk habilitering**. Låter kanske lite tråkigt, men namnet säger i alla fall ngt om vad - inte vilka funktionshinder - man arbetar med.

Önskar jag kunde hitta ett namn som beskriver ännu bättre vad det handlar om, skall tänka! I Norge heter även specialistområdet för psykologer "psykologisk habilitering" under klinisk psykologi. Det finns ingen yrkesförening för hab. psykologer.

Hälsningar
Anne Holmström

Tack för dina synpunkter Anne! Ja, hur ska vår identitet manifesteras i form av namn? Hör gärna av dig med dina synpunkter!

Red

Margrethe:

"JU MER VI ÄR TILLSAMMANS..."

Då och då funderar jag på om en av människans grundläggande rädslor är att skilja ut sig, att vara annorlunda, att avvika. Möjligen uttryckt så, att det vi verkar vara allra mest rädda för är

ensamheten.

Det vanligaste argumentet för att fösa människor samman i grupper med förment samma trauma, samma lidande, samma problem är just detta: Lättnaden i att veta att man inte är ensam, att det finns andra som upplevt samma sak.

Jo, visst har jag sett att sådana grupper kan ha positiva effekter för deltagarna och bidra till den enskilda individens växt; utveckling och bearbetning av sitt problem, men ofta har jag haft en vag oro över hela tillställningen - en känsla av att någon blir lurad eller lurar sig själv.

Det finns ett grundläggande missförstånd någonstans. Vi betar oss på olika områden i tillvaron som om vi envist upprepade samma mantra: "vi är likadana, vi är överens, vi är tillsammans, vi är *inte ensamma*..." - Och som allt annat som vilar på missförstånd, så hjälper det bara tillfälligt och måste därför upprepas i all oändlighet.

Missförståndet skulle kunna vara att ensamheten inte är i relationen mellan människor, utan inuti den enskilda människan. Om det är så, finns det bara ett sätt att mildra den (inte ta bort den, för det går inte) och det sättet är kommunikation med andra människor.

– Och det enda som kan vara en tillräcklig motivation för kommunikation med andra - lika ensamma – människor är att vi lyckas begripa och acceptera den egna grundläggande ensamheten.

Detta envisa hävdande av att vi är likadana (läs: skräck för separationen) tar sig uttryck överallt i samhället. Om man tänker efter ett ögonblick, bör det gå att hitta åtskilliga exempel inom den organisation där man själv arbetar. Självt minns jag det myckna pratet om *teamarbete* som det enda saliggörande. Kommer ni ihåg: alla skulle göra samma sak och det var inte alls viktigt vem som gjorde vad. Patienten går i samtalsterapi – om det sedan är hos läkare, kurator, psykolog eller sjukgymnast spelar ingen roll alls! Alla är vi ju människor och lika kompetenta, eller?

Om personer i ledande befattning inte har avklarat sina problem kring separationen på ett någorlunda rimligt sätt, blir uttrycket lätt maktspråk: det skall vara likadant för alla och alla *skall* tycka, tänka, känna på samma sätt – och gör man inte det får man vackert hålla tyst om saken. På sådana arbetsplatser kommer fokus att ligga på formerna i stället för på innehållet.

Man kräver *relationsorientering* i stället för *uppgiftsorientering*.

Denna relationsorientering tar sig uttryck i ett ständigt sökande efter bekräftelse på att vi hör ihop, vi är en flock, vi är överens. Och själva uppgiften blir naturligtvis lidande. Hur många möten har du suttit på den senaste månaden - möten som inte haft någon klart definierad uppgift, ingen dagordning värd namnet, och som inte har resulterat i något som helst beslut? Men det var ju allmänt trevligt och "det är ju bra om vi kan träffas och stämma av....".

Jag bestämmer här och nu att jag denna sommar skall ägna mig åt att finna olikheter och skillnader – 6 till 8 om dagen borde vara socialstyrelsens rekommendation! Lyckas jag med det kommer jag att ha massor att prata med andra människor om när hösten kommer.

Trevlig sommar önskas från de djupa skogarna!

Margrethe Lund
Torsby

Nätverksträff – psykoterapi för personer med utvecklingsstörning

(Kontakt: Kjell Nordenstam & Stefan Lycknert)

26 intresserade träffades fredagen den 16 maj på Rosenlunds sjukhus i Stockholm för att delge varandra våra skiftande erfarenheter från det gemensamma intresseområdet.

Dagen ägnades åt en presentation av tre projekt, två terapikontakter och en forskningsrapport.

För den senare svarade **Lena Fager** som just är i färd att avsluta sin psykoterapiutbildning och som vetenskapligt arbete har valt att undersöka förekomsten av avund i terapeutiska kontakter med utvecklingsstörda terapipatienter.

Denna egenhet som ibland upphöjs till att vara en nationell egenskap, sticker ju allt som oftast fram, i skiftande former i våra liv. Så också i våra yrkesutövningar.

Lena berättade om sin uppsats och redovisade först hur olika tänkare före oss har formulerat sig i ämnet. Valerie Sinason har ju bl a skrivit om avund på normalitet, Freuds begrepp penisavund är som alla invigda känner till inte enbart begränsad till den manliga kroppsdelen utan är mer inriktad på förmåga. Lena har förstås även studerat Kleins syn på fenomenet, bl a dess destruktiva kvalitéer.

Undersökningen av avundens förekomst i terapier med utvecklingsstörda innehöll även en datainsamling i form av insamling av sessionsrapporter från fem erfarna terapeuters arbete, rapporter från sessioner där avund manifesterades i någon form.

Vidare utsändes en enkät till ett femtontal tidigare deltagare i IHPU:s utbildning i psykoterapi för personer med utvecklingsstörning.

Lena uttryckte resultaten i form av en modell som visar att uttrycken för avund kan visas inom tre områden:

- Omsorg/bemötande (noterar skillnader i bemötande – kvantitativa och kvalitativa)

Möjligheter/förmåga (som ung utv störd ej samma möjligheter som andra, mer beroende av andra, kompetensbrister) Identitet/normalitet (det är något speciellt att vara utvecklingsstörd, men vad är speciellt?)

Inom vart och ett av dessa områden gör patienten 1) jämförelser, se ovan, därpå 2) en värdering av dessa. Värderingen genererar vanligtvis skam och känsla av misslyckande. 3) Reaktionen på dessa jämförelser och värderingar kan ex vis manifesteras i form av raseri, primitiv avund med utagerande och destruktivitet.

Flertalet försvarsstrategier kan nyttjas för att hantera avunden: projektion på den andre (som har det åtråvärda), förskjutning till annat objekt, förnekande (av verkligheten, och av skillnader) och klyvning i en utvecklingsstörd och en icke-utvecklingsstörd del vilka kan avundas varandra.

Sorg kan antagligen även uttryckas i avundens form.

Enligt Lenas erfarenheter beror antagligen ev skillnader i avund och dess uttryck mellan utv störda och andra främst på den emotionella utvecklingsnivån snarare än begåvningen. Enligt Sinason är förståndshandikappet särskilt svårt och smärtsamt. Terapeuten får svårt att möta patientens både utvecklingsstörda och icke-utvecklingsstörda aspekter på en gång. Motöverföringen som då blir resultatet kommer lätt att sträva efter att få bort det onda (dvs handikappet).

Slutligen nämnde Lena att avunden även kan ha produktiva och motiverande egenskaper, vilja vara som den andre...

Nu hoppas jag bara att jag lyckats förmedla något av Lenas anförande riktigt. Det är förstås läge att rekommendera studium av hennes uppsats!

Kvinnan på loftet

Ulla Nilsson är psykolog i norska Ålesund, på Vuxenhabiliteringen där. Hon arbetar i team med de flesta av de professioner vi känner från vårt land, dock ingen kurator. Man har i Norge en utbildning till *verneplejer* som är tämligen rejäl och inte helt lätt kan jämföras med någon svensk motsvarighet. Kanske en vidareutbildad vårdare, kanske liknande sociala omsorgslinjen?

Hur som helst, Ulla delgav oss sitt arbete med en 60-årig kvinna som – undantaget

femtotalet år på internatskola – framlevt sitt vuxna liv inomhus med mycket sparsam kontakt med omgivningen. Hon bodde "på loftet"!

Bor man på loftet så minns man inte så mycket av de åren visade det sig.

Ulla fick kontakt med denna 60-åring som en konsekvens av att de åldriga föräldrarna dels avled, dels hamnade på sjukhuset. Därvid måste något ordnas för dottern.

Ulla kallades att hjälpa till med denna kvinna som konstade till det för sin nya omgivning. I Norge får man inte bära hand på folk hur som helst, utan alla frihetsinskränkande åtgärder måste noga dokumenteras och anmälas till myndigheterna. Man måste givetvis först pröva åtgärder som är mindre ingripande mot individen.

Ullas uppgifter blev att konsulteras av personalen som arbetade med kvinnan. Man gjorde tillvaron mer välstrukturerad och begriplig för henne, införde ett belöningsystem enligt beprövad modell. Vid testning befanns begåvningen ligga i intervallet IK 40-50, dessutom gjorde en annan psykolog en neuropsykologisk utredning av henne.

Den dagliga tillvaron bestod först bl a i att sköta dörrhandtagen på dagcentret då detta var stängt, något senare deltog hon i verksamheten som de övriga där.

Ulla träffade även kvinnan för regelbundna samtal och man märkte då att hon under sin skoltid lyckats lära sej läsa rätt så bra. Men åren på loftet hade gått spårlöst (?) förbi, åtminstone saknades ord för den 45 år långa väntetiden på ett liv bland andra än föräldrarna. Här antyddes "onda minnen" och händelser innebärande förnedring.

Man talar en dialekt av norska i den här trakten och detta gjorde att Ulla tvingades eller åtminstone föredrog att jobba tillsammans med en personal som tolk. Erfarenheterna av detta arbetssätt var mycket goda och tolken/tolkarna lärde sej småningom en del av hur en psykolog jobbar. Bl a tyckte dom att vi psykologer arbetar hårt! en insikt som vi själva haft länge.

Jag minns inte nu hur Ulla sade angående fortsättningen av denna samtalskontakt, men sannolikt finns mycket bakom 45 års ordlöshet att hjälpa patienten med att närma sig. Spännande höra hur man jobbar i det västliga grannlandet dit ju en hel del av våra kollegor dragit.

En påbörjad livsberättelse

Själv berättade jag om Ylva (fingerat namn), en lindrigt förståndshandikappat kvinna på 47 år.

Jag träffade Ylva 1978 första gången och kontakten har sedan hållits, om än gles, ofta i form av ett handskrivet brev i vår brevlåda vilket följts av något eller några samtal kring aktuellt problem. Därpå kan ett år ha passerat till nästa brev i lådan.

Så här gick åren. Ibland fick andra aktörer såsom omsorgsverksamheten, försäkringskassan, arbetsförmedlingen mej att uppträda som representant för ordning och reda, men de flesta försök att pressa på Ylva en livsstil passande andra gick i stöpet. Hon visade kraft i mångt och mycket. Då hon fått klart för sej att pappan inte var pappa i biologisk mening, och dessutom fann hans beteende mot henne ytterst klandervärt, bytte hon helt enkelt till den biologiska pappans efternamn. Ett decennium senare tog hon kontakt med biologiska pappan, då var både mamman och styvpappan döda.

Ylva har alltså visat sej gärna utrycka sej i skrift.

För ett år sedan ringde hennes kontaktperson mej och förslog att jag skulle ta en regelbunden kontakt igen. Jag bad henne föreslå Ylva ringa mej, vilket hon också gjorde. Tid bestämdes och sedan dess ses vi med en månads mellanrum. Det är denna kontakt jag vill beskriva.

Sin vana trogen visade mej Ylva en kort berättelse i skrift, den skildrade denna gång det goda mötet med den "den nya pappan". Jag föreslog då att hon skulle fortsätta skriva, särskilt då hon tyckte att det var skönt att få ur *sej tankar och minnen* och sätta dom på pränt. Vi gjorde upp följande procedur: Varje månad träffas vi hemma hos henne (hon vill inte gå någon annan stans – ännu). Jag får då en liten berättelse ur hennes liv, några A4-sidor brukar det bli. Vi läser den gemensamt och jag frågar om ett och annat för att öka förståelsen av det skrivna.

Ylvas skrift tar jag sedan med mej, skriver samman och fogar in den tidsmässigt och innehållsmässigt i de berättelser jag tidigare fått.

Vid varje besök/samtal går vi igenom den av mej omskrivna berättelsen, korrigerar och får

den "godkänd". Tills vidare - för jag tänker mej förstås att hela hennes livsberättelse ska vara föränderlig. Så där håller vi på.

Några bilder har vi även scannat och lagt in i dokumentet.

Ylva har deponerat alla bilder hon har (utom en på mamman m fl) av föräldrarna hos sin godeman, vill inte ha dom hos sej.

Genast stötte jag förstås på problem här: hur mycket ska min redigering påverka? När blir Ylvas ord istället mina? Hon skriver många, många ord, så jag har förenklat språket en del, men jag har blivit mer restriktiv med att byta ut hennes ord mot mina.

Vi fogar förstås även in material i berättelsen som hon lämnar muntligt.

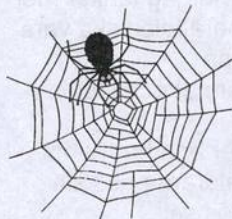
Helt nyligen har en bok kommit ut och presenterats i Psykologtidningen, Livsberättelse och terapi av Geir Lundby. När detta skrivs har jag just börjat läsa den. Här går alltså praktik före teori – i praktiken. Metodvalet som jag beskrivet gjorde vi alltså utifrån det faktum att Ylva gärna skriver, både för sej själv och för andra. Jag känner mej mycket privilegierad som får ta del av hennes berättelse, och kanske även vara henne behjälplig i att revidera den. Målsättningen är att stödja en externalisering såtillvida att Ylva ska göra en åtskillnad mellan sin historia och sej själv. Hon bär förstås med sig sin livsberättelse men hon är den inte. Berättelsen kan förändras.

Det begränsade liv som hon många år har levt hoppas jag hon ska kunna våga fylla med något nytt. Att hon har kapacitet tvivlar jag inte en sekund på. Hon har ju visat prov på ovanlig integritet, inte minst i motståndet mot våra tidigare manipulativa försök att styra henne i våra riktningar.

Ylva är stolt över att hennes sätt att jobba med sin livshistoria kan intressera andra och har tillåtit mej skriva detta.

Bo Kahnberg

Även nätverket för
**kommunala
handikapp-
psykologer**
har arbetat.

Här kommer en rapport från Mattias Eriksson:

Den 14 maj hade Nätverket för kommunala handikapppsykologer en träff i Eslöv. Ett konstaterande var att nätverket växer och det sträcker sig nu från Lidköping i norr till Ystad i söder. Föreningen ser inga hinder med att fler Psykologer som arbetar inom den kommunala habiliteringen ansluter sig, men vi kan kanske av praktiska skäl behöva dela in oss geografiskt. Hur stort nätverket kan komma att bli är svårt att säga då vi inte vet hur många Psykologer det finns runt om i kommunerna. Arbetar du inom den kommunala habiliteringen och är intresserad av att vara med och närvara vid nästa träff den 5/11 2003 i Lund så är du välkommen att ta kontakt med Mattias Eriksson, e-post: mattias.eriksson@eslov.se

Att som Psykolog arbeta med LSS inom kommunen är i många fall ett ensamarbete, psykologkollegor tillhör inte det vanliga. Ambitionen med nätverket är att stötta medlemmarna och bidra med kompetensutveckling. Nätverket kan också fungera som mentorskap till nyutbildade och som ett forum för utbyte av erfarenheter och stimulera till nya sätt att arbeta på. Det finns gott om kunskap inom föreningen som vi kan ta tillvara på. Under dagen kunde vi så bl.a. ta del av hur projekt kan stöttas genom kommunförbundets FOU enhet, hur man genom samarbete med åklagare och polis kan stärka rättssäkerheten för personer med funktionshinder och hur man inom olika kommuner löst gränsdragningen mot landstingen.

En fråga som togs upp till diskussion var hur man i de olika kommunerna hanterar utvecklingsstörning och demens. Är en integration med den befintliga kommunala demensvården att önska eller bör man bygga speciellt anpassade gruppboende för dessa personer? Oavsett vilken lösning man väljer är det viktigt att ha kunskap både om demens och också utvecklingsstörning för att möta dessa människor på bästa sätt då det är en grupp som troligtvis kommer att växa med tiden.

Inom vårt område är handledning till personalgrupper ett vanligt arbetsredskap. En diskussionspunkt som kom upp var journalföring i samband med just detta. Det tycks inte finnas några klara riktlinjer vad det gäller upprättande av journal vid handledning till personalgrupp kring enskild brukare. För att få klarhet i frågan har den ställts bl a till Socialstyrelsen, HSAN, Psykologförbundets förbundsjurist och etikråd, Hälso-och sjukvårdens rättsinstitut, samt ett antal erfarna omsorgspsykologer. Denna efterforskning har lett fram till två huvudspår:

1) Vissa menar att det inte gäller journalföringsplikt p g a att man som handledare ej träffar klienten. Möjligen kan man rent av göra sig skyldig till någon form av olaga registrering om man för en journal som ej borde ha upprättats.

2) Andra menar att man skall föra journal eftersom den enskilde klienten är i fokus för insatsen och kan kräva individuellt anpassade beteendemodifierande åtgärdsprogram. Enligt denna syn är handledaren en expert som måste kunna ställas till ansvar för den metod som omsorgspersonalen ombetts tillämpa. I diskussionen konstaterade vi att det inte är helt ovanligt att vi hamnar i situationer där det finns olika tolkningsmöjligheter. Exempelvis stöter vi på det vid personkretsbedömning, ofta möts man av att IK-resultatet lyfts fram medan de adaptiva funktionerna glöms bort vilket ställer till bekymmer då IK-resultatet med nuvarande normer för WAIS-r inte är helt tillförlitliga. En rekommendation är att införskaffa WAIS III för att få en säkrare IK-bedömning.

Detta var en del av de saker som diskuterades på nätverksmötet i Eslöv. Nästa träff kommer att hållas i Lund den 5/11, Barbro Carlsson kommer då att berätta om sina erfarenheter av terapi med personer med funktionshinder och psykiska problem.

Nätverket för kommunanställda
handikapppsykologer

Mattias Eriksson

Slutligen, så här på rejält avstånd från Gunillas sida, kan jag avslöja ett ordförslag som rättstavningsfunktionen i min dator hade. Gunilla berättade att det fötts ovanligt många barn med funktionsstörningar i ett *tvåårsperspektiv*. Tvåårsperspektiv var tydligen inget känt ord för datorn utan bland förslagen fann jag *tvåårsperspektiv*. Ett för en dator ovanligt begåvat förslag på ett perspektiv man

kan ha på en födelse!

Redaktionen önskar alla en riktigt fin sommar!

Värva medlemmar!

Har du kollegor på din arbetsplats som ännu inte är med i vår förening?

Om vår förening ska fortsätta att vara den starka och aktiva förening den hitintills varit, är det viktigt att även de nya psykologer som börjar arbeta i "våra" verksamheter, blir medlemmar i Sveriges Handikapppsykologers Förening.

Kanske ändras vår inriktning något framöver, och säkert kommer namnfrågan att fortsätta diskuteras, men föreningen kommer att bestå, och aktivt verka för att människor med funktionshinder får goda levnadsvillkor och god service.

Tala om för dina kollegor att vår föreningen finns! Det är mycket enkelt att bli medlem.

Man tar bara kontakt med Karin Wallgren, antingen på tel 08/704 90 41 eller via e-post: karin.wallgren@hab.sll.se

**OBS!! Du, som ännu inte betalt din medlemsavgift,
gör det nu!!! På postgiro 35 89 78-5**

